

08 DE MAIO NO CC ÁREA CENTRAL
DESDE AS 14:30 ATA AS 19:30

BARRIO DAS
FONTINAS

MEMORIA DO PROXECTO

Data de realización da memoria: Maio 2015.

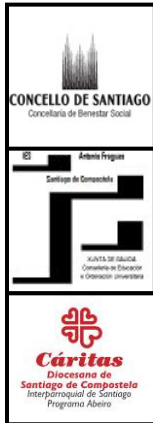
III TRÓCAME-ROQUE

NON TE PERDAS O MERCADINO
SOLIDARIO PARA O BARRIO DAS FONTINAS

1ª PARTE

Esta memoria foi realizada por:

- ✦ **Eva María González Santiago**; traballadora social da UTS Fontiñas (Servizos Sociais do Concello de Santiago de Compostela).
- ✦ **María Jesús Viqueira Pérez**; traballadora social da UTS Fontiñas (Servizos Sociais do Concello de Santiago de Compostela).
- ✦ **Margarita Vazquez Teo**; educadora social do Programa municipal socioeducativo (Servizos Sociais do Concello de Santiago de Compostela).
- ✦ **María Dolores Sanz Lobo**; orientadora do IES Antonio Fraguas.
- ✦ **Alicia Castelo Vieites**; educadora social do Programa de apoio á familia “Abeiro” (Cáritas Interparroquial de Santiago de Compostela).

O proxecto foi implementado grazas á estreita coordinación e colaboración dos profesionais pertencentes á rede comunitaria de Fontiñas, sendo estes os que a continuación se mencionan:

- ✍ *Traballadoras sociais da UTS Fontiñas, Educadora social do Programa municipal Socioeducativo e Psicólogo do Programa municipal de Prevención (os tres dispositivos pertencentes aos Servizos Sociais Comunitarios).*
- ✍ *Orientadoras do CEIP Fontiñas, CEIP Monte dos Postes e IES Antonio Fraguas.*
- ✍ *Técnico de Xuventude de Cruz Vermella.*
- ✍ *Coordinadora do Centro de Día Arela.*
- ✍ *Educadoras sociais do Programa de atención ás familias Abeiro.*
- ✍ *Coordinadora da Fundación Secretariado Xitano.*
- ✍ *Coordinador da Asemblea de Cooperación pola Paz.*
- ✍ *Traballadora social do Centro de Saúde de Fontiñas.*

Índice

	Páxs.
1. O proxecto de mercadiño solidario “Trócame-Roque” estaba fundamentado en	4
2. E co proxecto pretendíase acadar os seguintes obxectivos	8
3. O desenvolvemento do proxecto	10
3.1.- O inicio	11
3.2.- A “fase PRE”	12
3.3.- A “fase DURANTE”	16
a).- A xornada de mañá	16
b).- A xornada de tarde	17
4. A avaliación de resultados	20
4.1.- Como se fixo a avaliación?	21
4.2.- Avaliación cuantitativa	21
4.3.- Avaliación cualitativa	25
4.4.- Grao de consecución de obxectivos	27
5. A modo de resume	29
6. Os nosos agradecementos	31
7. Anexos	33
7.1.- A actividade nos medios de comunicación	34
7.2.- A actividade en imaxes	43
7.3.- Os soportes documentais	68
8. A modo de reflexión	75

**T
r
ó
c
a
m
e
-
R
o
q
u
e
e
s
t
a
b
a
f
u
n
d
a
m
e
n
t
a
d
o
e
n
:
1
:
O
M
e
r
c
a
d
i
ñ
o
s
o
l
i
d
a
r
i
o**

Fontiñas: un barrio novo, pero que xa ten mais que cumprida a súa maioría de idade, que vai medrando día a día, que avanza na súa consolidación, que pouco a pouco vai reforzando o seu sentimento de pertenza. Xuventude, que é sinónimo de forza; diversidade, que é sinónimo de enriquecemento persoal e social; en definitiva, dificultades, sí; potencialidades, tamén...

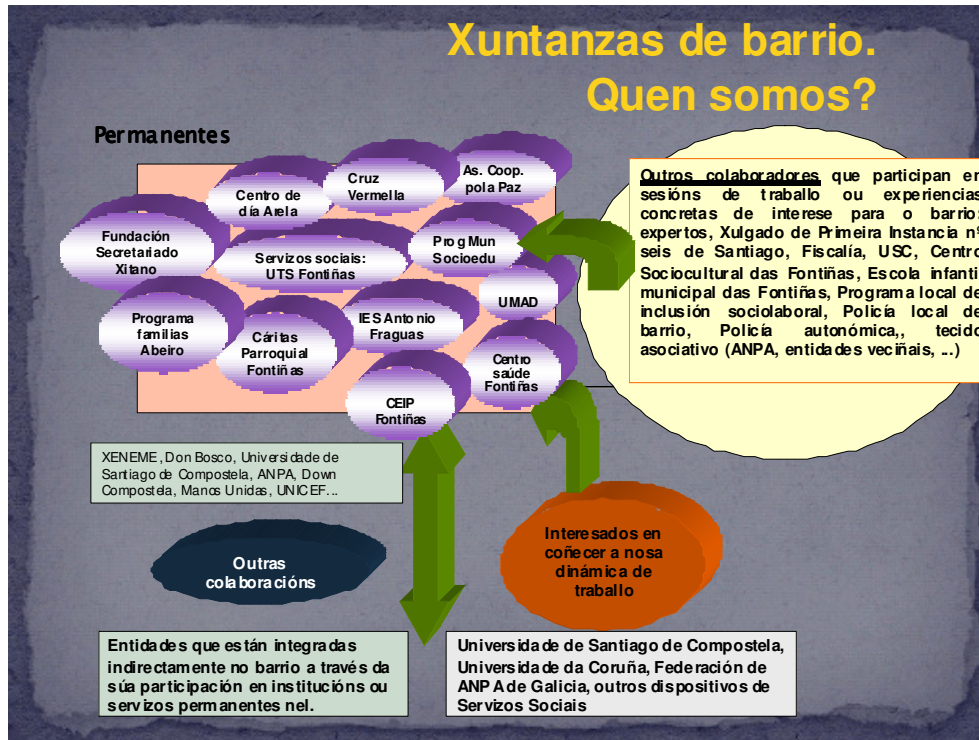
Pero Fontiñas ten xa unha importante traxectoria vital... Movements da súa poboación, autonomía das familias condicionada polos diferentes plans de vivendas, unidade dos servizos que traballan na zona, importante labor desempeñada nos últimos anos, etc., aspectos que esixiron que vinte e dous anos despois da constitución do barrio fixéramos unha “parada no camiño” a reflexionar, novamente, cal é a realidade social do barrio, cales son as súas necesidades actuais, cales son as súas potencialidades (que tamén as hai) e cales son as liñas de intervención que deben marcar a actuación dos distintos servizos públicos e entidades sociais nos vindeiros anos. Traballar con obxectivos reais é sinónimo de rigor técnico e profesional, de eficacia e de eficiencia.

A actuación profesional non debe obviar o nivel “asistencial”; hoxe mais que nunca, cobra importancia a

cobertura das necesidades básicas da poboación. Por elo, a labor coordinada de todos nós cobra, cada vez mais, unha especial importancia e amosa un novo “punto de encontro”: **todos traballamos cun mesmo fin, o *benestar do veciñanza***. Pero non debemos esquecer que hai outros niveis aos que *debemos prestar atención*: a **prevención das situacións de vulnerabilidade social e o esforzo para reforzar o sentimento de “vida comunitaria”**; un firme aposta pola “convivencia”; convivencia “positiva”, fomentando a igualdade social, dende o respecto á diferenza de cada quen, pero tamén dende o exhaustivo cumprimento da lexislación vixente e dos dereitos constitucionais que asisten a cada cidadán.

É evidente que “a unión fai a forza”; así o amosa día a día o *traballo coordinado* de tódolos servizos públicos e entidades do barrio. Un traballo comunitario que se albiscaba alá polo ano 1998 e que se evidencia como unha realidade, amplamente consolidada na actualidade. Un traballo coordinado, en rede, que pretende incidir no *benestar do veciñanza*, no fomento da *igualdade social* e da *autonomía persoal*.

Despois dunha análise exhaustiva da realidade social, fíxose unha detección de necesidades¹, que deu lugar ao establecemento de 22 liñas de actuación que deben inspirar o que facer profesional das distintas entidades sociais, educativas e sanitarias da zona. Inspirándonos na liña 7 (Actividades Comunitarias, que integrasen e implicasen a todo o barrio), comezamos a desenvolver esta proposta que a súa vez abrangue outras liñas de acción, coma son: liña 14 (Impulso de actividades para a xuventude), liña 18 (Activación de procesos de solidariedade social) e liña 20: Propiciar a dinamización social.

Pero a propia implementación do proxecto logrou que se dera contido a outras áreas ou liñas de intervención que se contemplaban no mencionado documento técnico:

- Liña 6: Difusión do tecido asociativo.
- Liña 10: Reforzo das actividades co colectivo pertencente ao pobo xitano.
- Liña 21: Actuacións con poboación de orixe estranxeiro.

O fin da organización deste mercado é **sufragar un proxecto solidario ubicado no propio barrio de Fontiñas**. Se ben somos conscientes de que o que se recaude vai ser algo simbólico, queremos, este ano, que este importe se destine basicamente a “colaborar na financiación” do gasto dalgunha necesidade socioeducativa detectada na zona, canalizado a través de entidades sociais (Cruz Vermella). Esta necesidade estaría vinculada ao Ensino Infantil, por ser a etapa de escolarización (non obrigatoria) *que presenta unha situación de maiores gastos en material para as familias, dado que non dispón de becas ao efecto*.

¹ Mais información, no apartado de “documentación: Diagnóstico comunitario do barrio de Fontiñas”, da web www.compostelaintegra.org

Sinalar que é a **segunda ocasión que se implementa un proxecto destas características; que ten un fin solidario, pero tamén**, e non menos importante, **socioeducativo**:

- ☒ **Educar** ás nosas nenas e nenos na co-responsabilidade e na solidariedade; e
- ☒ **Social**, fomentando sempre a convivencia no contorno comunitario, cunha triple vertente: os enfoques de igualdade, interculturalidade e interxeneracionalidade.

Tendo en conta que os principais actores da xornada son as rapazas e rapaces que viven na zona e os centros educativos aos que asisten, cómpre ter presente dende a perspectiva educativa, a importancia de que eles tomen conciencia das necesidades sociais que existen no contorno e do que poden aportar para solventalas. Trátase da concreción dun proxecto baseado na “aprendizaxe-servizo”. Contaríase co traballo, implicación e aportacións dos propios menores para acadar un fin solidario. non afastado, senón próximo.

Pártese da idea de que os centros educativos e as restantes institucións sociais teñen unha concepción “aberta á comunidade”: trabállase dende cada ámbito, pero somos capaces de desenvolver unha actividade conxunta, con fins compartidos, e levala a cabo no propio contexto social.

Por último sinalar que para a elaboración do presente proxecto se tivo en conta as aportacións dos propios menores e a avaliación das edicións anteriores (anos 2013 e 2014), nun contexto dunha programación “participativa”.

- ✦ Fomentar a participación e a dinamización social na zona.
- ✦ Reforzar os “espazos de encontro” e a “vida comunitaria”, nos que estean presentes os valores da igualdade e da solidariedade social.
- ✦ Implicar e integrar a tódolos axentes sociais do barrio nunha mesma actividade.
- ✦ Activar procesos de solidariedade entre a veciñanza, facéndoos conscientes de necesidades do barrio.
- ✦ Impulsar actividades nas que nenos, nenas, mozos e mozas sexan os protagonistas.
- ✦ Concienciar aos menores sobre a realidade social e comunitaria na que viven e “espertar” neles iniciativas de índole solidaria.
- ✦ Ofertar aos mais novos a posibilidade de que “sexan a voz” que transmita novas iniciativas comunitarias.

0 4 0 0 X 0 7 0 2 0 4 3 0 5 0 6 0 7 0 8 0 9 0 1 0 1 1 1 2 1 3 1 4 1 5 1 6 1 7 1 8 1 9 2 0 2 1 2 2 2 3 2 4 2 5 2 6 2 7 2 8 2 9 3 0 3 1 3 2 3 3 3 4 3 5 3 6 3 7 3 8 3 9 4 0 4 1 4 2 4 3 4 4 4 5 4 6 4 7 4 8 4 9 5 0 5 1 5 2 5 3 5 4 5 5 5 6 5 7 5 8 5 9 6 0 6 1 6 2 6 3 6 4 6 5 6 6 6 7 6 8 6 9 7 0 7 1 7 2 7 3 7 4 7 5 7 6 7 7 7 8 7 9 8 0 8 1 8 2 8 3 8 4 8 5 8 6 8 7 8 8 8 9 9 0 9 1 9 2 9 3 9 4 9 5 9 6 9 7 9 8 9 9 1 0 0 1 0 1 1 0 2 1 0 3 1 0 4 1 0 5 1 0 6 1 0 7 1 0 8 1 0 9 1 1 0 1 1 1 1 1 2 1 1 3 1 1 4 1 1 5 1 1 6 1 1 7 1 1 8 1 1 9 1 2 0 1 2 1 1 2 2 1 2 3 1 2 4 1 2 5 1 2 6 1 2 7 1 2 8 1 2 9 1 3 0 1 3 1 1 3 2 1 3 3 1 3 4 1 3 5 1 3 6 1 3 7 1 3 8 1 3 9 1 4 0 1 4 1 1 4 2 1 4 3 1 4 4 1 4 5 1 4 6 1 4 7 1 4 8 1 4 9 1 5 0 1 5 1 1 5 2 1 5 3 1 5 4 1 5 5 1 5 6 1 5 7 1 5 8 1 5 9 1 6 0 1 6 1 1 6 2 1 6 3 1 6 4 1 6 5 1 6 6 1 6 7 1 6 8 1 6 9 1 7 0 1 7 1 1 7 2 1 7 3 1 7 4 1 7 5 1 7 6 1 7 7 1 7 8 1 7 9 1 8 0 1 8 1 1 8 2 1 8 3 1 8 4 1 8 5 1 8 6 1 8 7 1 8 8 1 8 9 1 9 0 1 9 1 1 9 2 1 9 3 1 9 4 1 9 5 1 9 6 1 9 7 1 9 8 1 9 9 2 0 0 2 0 1 2 0 2 2 0 3 2 0 4 2 0 5 2 0 6 2 0 7 2 0 8 2 0 9 2 1 0 2 1 1 2 1 2 2 2 1 3 2 1 4 2 1 5 2 1 6 2 1 7 2 1 8 2 1 9 2 2 0 2 2 1 2 2 2 2 3 2 2 4 2 2 5 2 2 6 2 2 7 2 2 8 2 2 9 2 3 0 2 3 1 2 3 2 2 3 3 2 3 4 2 3 5 2 3 6 2 3 7 2 3 8 2 3 9 2 4 0 2 4 1 2 4 2 2 4 3 2 4 4 2 4 5 2 4 6 2 4 7 2 4 8 2 4 9 2 5 0 2 5 1 2 5 2 2 5 3 2 5 4 2 5 5 2 5 6 2 5 7 2 5 8 2 5 9 2 6 0 2 6 1 2 6 2 2 6 3 2 6 4 2 6 5 2 6 6 2 6 7 2 6 8 2 6 9 2 7 0 2 7 1 2 7 2 2 7 3 2 7 4 2 7 5 2 7 6 2 7 7 2 7 8 2 7 9 2 8 0 2 8 1 2 8 2 2 8 3 2 8 4 2 8 5 2 8 6 2 8 7 2 8 8 2 8 9 2 9 0 2 9 1 2 9 2 2 9 3 2 9 4 2 9 5 2 9 6 2 9 7 2 9 8 2 9 9 3 0 0 3 0 1 3 0 2 3 0 3 3 0 4 3 0 5 3 0 6 3 0 7 3 0 8 3 0 9 3 1 0 3 1 1 3 1 2 3 1 3 3 1 4 3 1 5 3 1 6 3 1 7 3 1 8 3 1 9 3 2 0 3 2 1 3 2 2 3 2 3 3 2 3 4 3 2 5 3 2 6 3 2 7 3 2 8 3 2 9 3 3 0 3 3 1 3 3 2 3 3 3 3 3 4 3 3 5 3 3 6 3 3 7 3 3 8 3 3 9 3 4 0 3 4 1 3 4 2 3 4 3 3 4 4 3 4 5 3 4 6 3 4 7 3 4 8 3 4 9 3 5 0 3 5 1 3 5 2 3 5 3 3 5 4 3 5 5 3 5 6 3 5 7 3 5 8 3 5 9 3 6 0 3 6 1 3 6 2 3 6 3 3 6 4 3 6 5 3 6 6 3 6 7 3 6 8 3 6 9 3 7 0 3 7 1 3 7 2 3 7 3 3 7 4 3 7 5 3 7 6 3 7 7 3 7 8 3 7 9 3 8 0 3 8 1 3 8 2 3 8 3 3 8 4 3 8 5 3 8 6 3 8 7 3 8 8 3 8 9 3 9 0 3 9 1 3 9 2 3 9 3 3 9 4 3 9 5 3 9 6 3 9 7 3 9 8 3 9 9 4 0 0 4 0 1 4 0 2 4 0 3 4 0 4 4 0 5 4 0 6 4 0 7 4 0 8 4 0 9 4 1 0 4 1 1 4 1 2 4 1 3 4 1 4 4 1 5 4 1 6 4 1 7 4 1 8 4 1 9 4 2 0 4 2 1 4 2 2 4 2 3 4 2 4 4 2 5 4 2 6 4 2 7 4 2 8 4 2 9 4 3 0 4 3 1 4 3 2 4 3 3 4 3 4 4 3 5 4 3 6 4 3 7 4 3 8 4 3 9 4 4 0 4 4 1 4 4 2 4 4 3 4 4 4 4 4 5 4 4 6 4 4 7 4 4 8 4 4 9 4 5 0 4 5 1 4 5 2 4 5 3 4 5 4 4 5 5 4 5 6 4 5 7 4 5 8 4 5 9 4 6 0 4 6 1 4 6 2 4 6 3 4 6 4 4 6 5 4 6 6 4 6 7 4 6 8 4 6 9 4 7 0 4 7 1 4 7 2 4 7 3 4 7 4 4 7 5 4 7 6 4 7 7 4 7 8 4 7 9 4 8 0 4 8 1 4 8 2 4 8 3 4 8 4 4 8 5 4 8 6 4 8 7 4 8 8 4 8 9 4 9 0 4 9 1 4 9 2 4 9 3 4 9 4 4 9 5 4 9 6 4 9 7 4 9 8 4 9 9 5 0 0 5 0 1 5 0 2 5 0 3 5 0 4 5 0 5 5 0 6 5 0 7 5 0 8 5 0 9 5 1 0 5 1 1 5 1 2 5 1 3 5 1 4 5 1 5 5 1 6 5 1 7 5 1 8 5 1 9 5 2 0 5 2 1 5 2 2 5 2 3 5 2 4 5 2 5 5 2 6 5 2 7 5 2 8 5 2 9 5 3 0 5 3 1 5 3 2 5 3 3 5 3 4 5 3 5 5 3 6 5 3 7 5 3 8 5 3 9 5 4 0 5 4 1 5 4 2 5 4 3 5 4 4 5 4 5 5 4 6 5 4 7 5 4 8 5 4 9 5 5 0 5 5 1 5 5 2 5 5 3 5 5 4 5 5 5 5 5 6 5 5 7 5 5 8 5 5 9 5 6 0 5 6 1 5 6 2 5 6 3 5 6 4 5 6 5 5 6 6 5 6 7 5 6 8 5 6 9 5 7 0 5 7 1 5 7 2 5 7 3 5 7 4 5 7 5 5 7 6 5 7 7 5 7 8 5 7 9 5 8 0 5 8 1 5 8 2 5 8 3 5 8 4 5 8 5 5 8 6 5 8 7 5 8 8 5 8 9 5 9 0 5 9 1 5 9 2 5 9 3 5 9 4 5 9 5 5 9 6 5 9 7 5 9 8 5 9 9 6 0 0 6 0 1 6 0 2 6 0 3 6 0 4 6 0 5 6 0 6 6 0 7 6 0 8 6 0 9 6 1 0 6 1 1 6 1 2 6 1 3 6 1 4 6 1 5 6 1 6 6 1 7 6 1 8 6 1 9 6 2 0 6 2 1 6 2 2 6 2 3 6 2 4 6 2 5 6 2 6 6 2 7 6 2 8 6 2 9 6 3 0 6 3 1 6 3 2 6 3 3 6 3 4 6 3 5 6 3 6 6 3 7 6 3 8 6 3 9 6 4 0 6 4 1 6 4 2 6 4 3 6 4 4 6 4 5 6 4 6 6 4 7 6 4 8 6 4 9 6 5 0 6 5 1 6 5 2 6 5 3 6 5 4 6 5 5 6 5 6 6 5 7 6 5 8 6 5 9 6 6 0 6 6 1 6 6 2 6 6 3 6 6 4 6 6 5 6 6 6 6 6 7 6 6 8 6 6 9 6 7 0 6 7 1 6 7 2 6 7 3 6 7 4 6 7 5 6 7 6 6 7 7 6 7 8 6 7 9 6 8 0 6 8 1 6 8 2 6 8 3 6 8 4 6 8 5 6 8 6 6 8 7 6 8 8 6 8 9 6 9 0 6 9 1 6 9 2 6 9 3 6 9 4 6 9 5 6 9 6 6 9 7 6 9 8 6 9 9 7 0 0 7 0 1 7 0 2 7 0 3 7 0 4 7 0 5 7 0 6 7 0 7 7 0 8 7 0 9 7 1 0 7 1 1 7 1 2 7 1 3 7 1 4 7 1 5 7 1 6 7 1 7 7 1 8 7 1 9 7 2 0 7 2 1 7 2 2 7 2 3 7 2 4 7 2 5 7 2 6 7 2 7 7 2 8 7 2 9 7 3 0 7 3 1 7 3 2 7 3 3 7 3 4 7 3 5 7 3 6 7 3 7 7 3 8 7 3 9 7 4 0 7 4 1 7 4 2 7 4 3 7 4 4 7 4 5 7 4 6 7 4 7 7 4 8 7 4 9 7 5 0 7 5 1 7 5 2 7 5 3 7 5 4 7 5 5 7 5 6 7 5 7 7 5 8 7 5 9 7 6 0 7 6 1 7 6 2 7 6 3 7 6 4 7 6 5 7 6 6 7 6 7 7 6 8 7 6 9 7 7 0 7 7 1 7 7 2 7 7 3 7 7 4 7 7 5 7 7 6 7 7 7 7 7 8 7 7 9 7 8 0 7 8 1 7 8 2 7 8 3 7 8 4 7 8 5 7 8 6 7 8 7 7 8 8 7 8 9 7 9 0 7 9 1 7 9 2 7 9 3 7 9 4 7 9 5 7 9 6 7 9 7 7 9 8 7 9 9 8 0 0 8 0 1 8 0 2 8 0 3 8 0 4 8 0 5 8 0 6 8 0 7 8 0 8 8 0 9 8 1 0 8 1 1 8 1 2 8 1 3 8 1 4 8 1 5 8 1 6 8 1 7 8 1 8 8 1 9 8 2 0 8 2 1 8 2 2 8 2 3 8 2 4 8 2 5 8 2 6 8 2 7 8 2 8 8 2 9 8 3 0 8 3 1 8 3 2 8 3 3 8 3 4 8 3 5 8 3 6 8 3 7 8 3 8 8 3 9 8 4 0 8 4 1 8 4 2 8 4 3 8 4 4 8 4 5 8 4 6 8 4 7 8 4 8 8 4 9 8 5 0 8 5 1 8 5 2 8 5 3 8 5 4 8 5 5 8 5 6 8 5 7 8 5 8 8 5 9 8 6 0 8 6 1 8 6 2 8 6 3 8 6 4 8 6 5 8 6 6 8 6 7 8 6 8 8 6 9 8 7 0 8 7 1 8 7 2 8 7 3 8 7 4 8 7 5 8 7 6 8 7 7 8 7 8 8 7 9 8 8 0 8 8 1 8 8 2 8 8 3 8 8 4 8 8 5 8 8 6 8 8 7 8 8 8 8 8 9 8 9 0 8 9 1 8 9 2 8 9 3 8 9 4 8 9 5 8 9 6 8 9 7 8 9 8 8 9 9 9 0 0 9 0 1 9 0 2 9 0 3 9 0 4 9 0 5 9 0 6 9 0 7 9 0 8 9 0 9 9 0 10 9 0 11 9 0 12 9 0 13 9 0 14 9 0 15 9 0 16 9 0 17 9 0 18 9 0 19 9 0 20 9 0 21 9 0 22 9 0 23 9 0 24 9 0 25 9 0 26 9 0 27 9 0 28 9 0 29 9 0 30 9 0 31 9 0 32 9 0 33 9 0 34 9 0 35 9 0 36 9 0 37 9 0 38 9 0 39 9 0 40 9 0 41 9 0 42 9 0 43 9 0 44 9 0 45 9 0 46 9 0 47 9 0 48 9 0 49 9 0 50 9 0 51 9 0 52 9 0 53 9 0 54 9 0 55 9 0 56 9 0 57 9 0 58 9 0 59 9 0 60 9 0 61 9 0 62 9 0 63 9 0 64 9 0 65 9 0 66 9 0 67 9 0 68 9 0 69 9 0 70 9 0 71 9 0 72 9 0 73 9 0 74 9 0 75 9 0 76 9 0 77 9 0 78 9 0 79 9 0 80 9 0 81 9 0 82 9 0 83 9 0 84 9 0 85 9 0 86 9 0 87 9 0 88 9 0 89 9 0 90 9 0 91 9 0 92 9 0 93 9 0 94 9 0 95 9 0 96 9 0 97 9 0 98 9 0 99 100

O sentido deste apartado é poder relatar todo o proceso dende a súa xénese ata a súa posta en escena, os itinerarios seguidos, as dificultades atopadas, pero sobre todo as actuacións levadas a cabo. O proxecto foi medrando como a nosa motivación e implicación, aderezadas cunha boa dose de imaxinación e creatividade.

3.1.- O inicio do proxecto:

- ⊕ O proxecto como tal, en canto a intencións e formato naceu no curso 2012-2013 (ver Memoria 2013², na que se relataba como o entón Xefe de Estudos do CEIP Fontiñas, no contexto dunha xuntanza de barrio mantida naquel intre o 5 de febreiro de 2013, onde plantexaba como idea a organización dun mercadillo, que fora implementado por rapazas e rapaces). A experiencia foi un éxito e provocou que se voltara a levar a cabo ao ano seguinte (2014); novamente, foi valorada polos participantes deste xeito e aconsellou unha terceira implementación do proxecto no 2015. Esta terceira edición, que se nutre das mesmas ilusións, é ademais a materialización das propostas de mellora e suxestións feitas na avaliación do Trócame-Roque 2013 e 2014. Mantéñense os principios inspiradores da actividade: o fomento de solidariedade, da convivencia e da igualdade, incorporando ademais outros aspectos non menos importantes:
  - Educar na co-responsabilidade.
  - Sentirse parte activa dunha comunidade.
- ⊕ Nas Xuntanzas de Barrio de Fontiñas mantidas no primeiro trimestre do ano, realizouse unha reflexión sobre proxectos implementados no 2014, e dado os resultados acadados, valórase positivo a súa realización neste curso. Para tal fin, acórdase manter unha xuntanza específica para a súa posta en marcha na que estivesen presentes as entidades interesadas na súa realización.
- ⊕ Seguindo o modelo colaborativo e de traballo en equipo da edición anterior, establécese unha Comisión para a organización do Proxecto, integrada por varios dos compoñentes das Xuntanzas de Barrio de Fontiñas: coordinadora do Centro de Día Arela, coordinadora da Fundación Secretariado Xitano, orientadora do IES Antonio Fraguas, técnico de xuventude de Cruz Vermella, educadoras sociais do Programa de atención a familias “Abeiro”, técnico de prevención en drogodependencias da UMAD, traballadoras sociais da UTS Fontiñas, educadora social do Programa municipal socioeducativo e técnicos da Asemblea de Cooperación pola Paz.
- ⊕ Esta Comisión Organizativa mantivo un total de 3 xuntanzas. Nas primeiras xuntanzas, foise dando forma ao proxecto, co obxecto de dar continuidade ao mercadillo, respectando a idea de manter as estruturas básicas deseñadas na edición anterior en canto a cuestións como:
  - Lugar de realización: de novo, a superficie comercial de Área Central, pola boa acollida e colaboración do curso pasado, e por ser un punto referencial para a vida comunitaria.
  - A data: considerouse procedente fixar o 8 de maio de 2015.
  - Con respecto ó nome, a comisión ten claro que Trócame-Roque gusta moito, polo que se decide mantelo, ó igual que o cartaz.
  - Igualmente, mantéñense cuestións decididas e clarificadas o ano pasado en múltiples sesións de reflexión, discusión e indagación, sobre o formato do mercadillo: a venda e o troco irán

---

² Documentos da Rede Comunitaria do barrio de Fontiñas en: www.compostela.integra.org

acompañados de actividades, actuacións e talleres. O mesmo con relación ó tipo de vendas, normativas e permisos.

- Tamén queda planteada a cuestión de para que fin: manter o do ano pasado (colaborar nos gastos da escolarización no Ensino Infantil, etapa non obrigatoria, que ocasiona moitos gastos para as familias, difíciles de asumir nalgún caso).
- Xa nestes primeiros momentos, tivemos en conta a proposta anterior do alumnado participante de poñer unha porcentaxe mínima da aportación a entregar dos cartos recaudados. Decídese que sexa un 60 % para o fin solidario e un 40 % para os participantes.

En definitiva, foise creando un “roteiro” coas diversas xestións que se tiñan que ir estruturando e a consecuente asignación de tarefas a cada quen. Coma sempre, facendo camiño ao andar...

3.2.- A fase “PRE”:

A idea estaba clara, so había que levala á práctica fundamentándose na experiencia anterior e na optimización e aproveitamento dos recursos existentes. Primeiramente había que concretar cales serían os fins aos que se destinaría o proxecto, aspecto que levou a reflexionar sobre a finalidade do anterior proxecto e o seu estado actual de realización. Dada a boa acollida da anterior edición decidiuse manter a mesma. A finalidade do proxecto debía facilitar a materialización inmediata e estar destinada a “colaborar na financiación” do gasto dalgunha necesidade socioeducativa detectada na zona, canalizado a través de entidades sociais (Cruz Vermella).

- ✦ Para determinar a data de celebración da actividade tivéronse en conta aspectos a tales como; festividades, calendario de actividades/exames do alumnado dos diferentes centros educativos, existencia ou non de festas patronais, a época electoral actual.... Quedou fixada para o 8 de maio de 2015. Non houbo alegacións contrarias nin por parte dos restantes centros educativos nin polas outras entidades.
- ✦ En canto á ubicación, co obxecto de incidir no sentimento de pertenza ao barrio, de activar as súas instalacións, así como a idoneidade do emprazamento do pasada edición e a colaboración brindada polo persoal, acordouse que sería o centro comercial Área Central o lugar mais adecuado para su realización. A traxectoria de colaboracións previas, xunto coa experiencia, mais que positiva, da pasada edición, foron argumentos que reforzaron esta decisión, aos que se debe engadir aspectos tales como: a climatoloxía e a dinamización dunha zona comercial tan importante para o barrio. Profesionais da Fundación Secretariado Xitano e Cruz Vermella mantiveron 4 xuntanzas de

coordinación coa xerencia do devandito centro comercial: presentación do proxecto; concreción de aspectos como data, horario, produtos “á venda”, mobiliario e material necesario, organización de espazos e montaxe, son, carteis, etc. A sensibilidade amosada polos seus responsables foi absoluta e brindaron todo o seu apoio a esta iniciativa comunitaria, evidenciando o seu compromiso social co barrio no que están asentados.

✦ Preciso tamén era poñer por escrito o contido do proxecto, dándolle un enfoque técnico e introducindo a perspectiva da interculturalidade; a encargada de realizar esta tarefa foron ás traballadoras sociais da UTS, recollendo as achegas das distintas entidades.

✦ Para presentar a actividade e poder divulgala era necesario contar co correspondente cartel. A anterior edición contou cun cartel elaborado pola orientadora do IES Antonio Fraguas, coa axuda dos seus fillos (a quen tamén é xusto agradecer a colaboración). Valorouse pertinente a utilización do mesmo cartel como un elemento de identificación da actividade. A orientadora do IES Antonio Fraguas quedou en realizar os cambios oportunos; logos entidades, reformulación contido, código QR, etc., para introducir na carteleira.

✦ Outro aspecto fundamental era estipular o formato de mercadiño que se quería desenvolver: que se podía vender, que se podía trocar, que tipos de permisos eran necesarios. A experiencia da pasada edición respostou a moitas dúbidas.

✦ Sen deixar nada ao azar, plasmouse por escrito os correspondentes formularios de inscrición e de autorización dos proxenitores ou titores para a participación dos menores na actividade e para a cesión da súa imaxe (este documento figura en anexos). Esta tarefa foi realizada pola coordinadora do Centro de Día Arela, quen tamén se encargou de presentala, en diversos foros (restantes redes comunitarias, outras entidades, etc.). A educadora social do programa municipal socioeducativo presentaría esta actividade na xuntanza de barrio de San Pedro.

✦ A impresión dos carteis correu a cargo de Area Central; dende a UTS e o Programa Municipal Socioeducativo tamén se imprimiron un total de 10 carteis. A difusión foi realizada por correo electrónico a entidades e persoalmente a usuarios dos diferentes servizos.

✦ Estableceuse inicialmente como “puntos de recollida de inscricións” Cruz Vermella, IES Antonio Fraguas, CEIP das Fontiñas e CEIP Monte dos Postes.

✦ Unha vez recollidas as inscricións, realizouse un listado dos diferentes grupos: un total de 52, dos cales 7 pertencían ao IES Antonio Fraguas, 1 a Cruz Vermella, 1 ao Centro de Día Arela, 2 o Programa Abeiro 16 ao CEIP Monte dos Postes e 25 o CEIP Fontiñas. A elaboración do listado correu a cargo

inicialmente da educadora social do Programa municipal Socioeducativo e finalmente rematado polo Técnico de Xuventude de Cruz Vermella.

- ✦ Elaboráronse soportes documentais específicos para a implementación do proxecto: trípticos informativos, actuacións comunitarias, etc. Esta actividade correu a cargo das traballadoras sociais da UTS Fontiñas.

- ✦ A difusión do proxecto fíxose de varias formas:

- Cada entidade empregOU OS seus recursos para estender a información mediante difusión directa (xuntanzas, carteis, entrevistas, etc.) e difusión dixital (webs, correo electrónico, etc.).

- Rolda de prensa celebrada o 7 de maio de 2014, nas dependencias do Concello de Santiago de Compostela. Na mesma participaron a Concelleira de Área de Servizo Sociais, a orientadora do CEIP Fontiñas, a educadora

social do Programa Abeiro, a orientadora do IES Antonio Fraguas e coordinador Asemblea de Cooperación pola Paz. Para presentar aos diferentes medios de comunicación dende a UTS Fontiñas realizouse un dossier con distinta información (síntese do proxecto, síntese de actuacións comunitarias e tríptico informativo), que foi remitido ao departamento municipal de Prensa para a súa distribución.

- Utilización de medios dixitais:

- Dende a UTS remitiuse ao departamento de Prensa municipal información do proxecto para ser incorporada na web www.santiagodecompostela.org
- Dende a UTS incorporouse cumprida información na web www.compostelaintegra.org sobre a actividade.
- Esta información tamén foi recollida no facebook e no twitter de Servizo Sociais: <https://www.facebook.com/ssociaiscompostela?fref=nf> e en <https://mobile.twitter.com/>
- Dende o IES fíxose unha primeira difusión na web do centro www.edu.xunta.es/centros/iesantoniofraguas/ co proxecto, co cartel e coa folla de inscrición. Tamén mediante correo electrónico a tódolos membros do claustro e á ANPA, quen difundiu a maiores a actividade entre os seus socios. Nunha segunda fase, fíxose unha nova difusión na web co novo cartel e os últimos detalles informativos. Finalmente, o grupo de investigación Stellae da USC (do que a orientadora é membro) fixo a difusión na súa páxina <http://stellae.usc.es/>
- Difusión directa:

- As traballadoras sociais da UTS e a educadora social municipal entregaron información por escrito aos diferentes usuarios do servizo na quincena previa á data do proxecto.
  - As traballadoras sociais da UTS e a educadora social municipal, nos dous días previos, realizaron chamadas telefónicas a usuarios do servizo para presentar e divulgar a actividade.
  - As educadoras sociais do Programa de atención a familias Abeiro, do Centro de Día Arela e de Cruz Vermella divulgaron o proxecto entre os seus usuarios, utilizando tamén medios telemáticos (facebook). No caso de Abeiro, informaron na parroquia de Fontiñas, Cáritas Interparroquial, etc.
  - A orientadora do IES Antonio Fraguas fixo unha difusión exhaustiva entre todo o alumnado do seu centro educativo, co obxecto de acadar a participación dos menores.
  - O orientadora do CEIP Fontiñas divulgou o proxecto entre os rapaces e rapazas do seu centro educativo, co obxecto de que participasen e acudisen a visitar o mercadiño.
  - O orientadora do CEIP Monte dos Postes divulgou o proxecto entre os rapaces e rapazas do seu centro educativo, co obxecto de que participasen e acudisen a visitar o mercadiño.
- O IES Antonio Fraguas, o CEIP Fontiñas, o Centro de Día Arela , Cruz Vermella e o Programa Abeiro dinamizaron a participación dos rapaces, traballando directamente cos menores na realización de diversas manualidades.
  - O IES implicou profundamente ao equipo de convivencia e mediación escolar, moitos destes rapaces, á súa vez, foron os mellores embaixadores da actividade, ademais de vendedores nos postos.
  - Cruz Vermella colaborou, a maiores, con actividades para menores.
  - O IES Antonio Fraguas colaborou, a maiores, cunha actividade musical: co coro de rapazas e rapaces do centro educativo.
  - O Programa municipal de Prevención do Concello de Santiago de Compostela colaborou co obradoiro de *Breakdance*, Exhibición de graffiti sobre film e Obradoiro de personalización de gorras.
  - A Asemblea de Cooperación pola Paz levou a cabo o Obradoiro de chapas “Lévate a túa personalizada” e recuperou ao grupo de mozas e mozos que participaron no ano anterior no Proxecto “Barrios Abertos” para facer unha reportaxe do mercadiño solidario.
  - A Fundación Secretariado Xitano acadou que pechara a xornada unha actuación de cante e baile flamenco.
  - Tódalas entidades pertencentes á Comisión Organizativa, especialmente a Asemblea de Cooperación pola Paz, colaboraron aportando diversos materiais para a xornada.
  - A educadora do programa municipal socioeducativo encargouse da elaboración dos carteis que presentaban a finalidade da actividade. A impresión dos tres carteis correu a cargo desta última profesional .

- A coordinadora da Fundación Secretariado Xitano e o técnico de Cruz Vermella coordináronse con persoal da Area Central, para a organización e distribución dos espazos e material necesario. De novo, a implicación foi elevada.
- Dende o IES e a Asemblea de Cooperación pola Paz tamén se contactou coa coordinadora de Agareso (Asociación Galega de Reporteiros Solidarios) para que o equipo de televisión do mencionado centro escolar aportara a súa colaboración cubrindo a xornada e realizando unha reportaxe.

3.3.- A fase “DURANTE”:

a).- A xornada de mañá:

- ✦ O día comezou ao redor das 11,30 horas, cada profesional na súa entidade, preparando os diferentes materiais que previamente se acordara aportar.
- ✦ Cando eras as 12:30 horas, parte da Comisión Organizativa (integrada polas traballadoras sociais da UTS Fontiñas, as educadoras sociais do Programa de atención a familias Abeiro, o técnico de Xuventude de Cruz Vermella, o técnico do Programa municipal de Prevención e a orientadora do IES Antonio Fraguas) chegan ás instalacións de Area Central, onde a “coordinadora” e persoal de mantemento esperaban aos profesionais para deixar organizado os diferentes materiais.
- ✦ Mesas xa listas para os distintos postos nas que se coloca a numeración e o seu nome.

- ✦ A concreción do espazo para a actuación do coro, para a actuación de *Breakdance* e Flamenco.
- ✦ A megafonía foi outra das cousas solicitada para mellorar as actuacións e sería posta a primeira hora da tarde para poder facer probas.
- ✦ A ubicación do lugar para a televisión, onde se

difundiría unha proxección de imaxes das anteriores edicións dos mercadiños.

- ✦ A colocación da mesa das entidades, onde se colocaron trípticos informativos, tarxetas do cartaz e outras publicacións, que reflicten o traballo en rede das distintas entidades do barrio. Ao seu carón, panel informativo do proxecto deste ano.
- ✦ A colocación do peto para recoller as aportacións nun espazo privilexiado para que tivese unha maior visibilidade e importancia que o ano pasado. As compañeiras de Abeiro fixeron un vistoso deseño.

b).- A xornada de tarde:

- ✦ A tarde comenzo ao redor das 15.45 horas, cando a Comisión Organizativa esperaba aos distintos participantes do mercadiño, cunha chegada puntual e cargada de ilusión.
- ✦ As rapazas e rapaces acudiron con tódolos medios e elementos materiais para poñer o posto.

- ✦ Dende a Organización adjudicáronse números aos distintos postos (carteis elaborados dende Cruz Vermella). Recibiron igualmente unhas pegatinas para escribir nelas o seus nomes. Eles mesmos procederon á colocación dos seus produtos: repostería, artesanía e obxectos para trocar tales como xogos, libros, comics...
- ✦ Dende primeira hora da tarde, a asistencia ao mercadiño foi moi alta, con momentos especialmente intensos de afluencia de visitantes. Isto ocasionou que os diferentes integrantes da Organización se sentiran, ás veces, desbordados, a pesar da organización previa, distribución de tarefas e colaboración activa dos compañeiros da rede comunitaria.
- ✦ Os membros do coro “Aphonic Choar” e o seu director Carlos Encisa chegaron puntuais e con tempo suficiente para poder ensaiar antes do recital. A actuación excelente, veuse dificultada polos problemas acústicos existentes en Área Central.

- ✦ A xornada foi presentada polo Coordinador do Programa de atención a familias “Abeiro”.
- ✦ O equipo do taller de TV de Barrios Abertos, proxecto implementado por Asemblea de Cooperación pola Paz, realizaron unha reportaxe sobre a actividade.

- ✦ Durante a xornada proxectouse unha reportaxe gráfica coas imaxes de anteriores edicións do mercadiño solidario. Esta foi realizada por técnicos da Asemblea de Cooperación pola Paz.
- ✦ Ó longo da tarde, aprecíase un bo ambiente, un espazo de convivencia, unha representación de tódolos colectivos sociais do barrio que evidenciaba a pluralidade social. O valor inclusivo desta actividade reforzábase tamén nos participantes directos, algún deles con factores de vulnerabilidade (por problemas de saúde, por dificultades sociofamiliares, por diversidade cultural), etc. Non obstante, o público incrementa a súa afluencia, máis avanzada a tarde que nos primeiros momentos.
- ✦ Desenvolvéronse diversos obradoiros, en simultáneo co mercadiño:
  - Cruz Vermella: Obradoiro de maquillaxe.
  - Dentro do Programa de Prevención da UMAD: Obradoiro de personalización de gorras. Obradoiro libre de breakdance e exhibición. Exhibición de graffiti sobre film. Estas actividades causaron un enorme éxito entre a poboación asistente.
  - Asemblea de Cooperación pola Paz: Obradoiro de chapas “Lévate a túa personalizada”.

- ✦ Pechou a xornada a actuación de flamenco, que de novo foi de gran éxito.
- ✦ Como valoración cualitativa indicar que o espazo adxudicado este ano por Area Central non foi do mais adecuado. Si ben se contou con tarima para a actuación do coro e do flamenco, o feito de non

dispor do escenario fixo que as actividades non foran tan visibles e que, por exemplo, a de breakdance fora a mais afectada neste aspecto.

- ✚ Avanzada a xornada chegou o momento de fomentar a valoración do proxecto. Para isto tentouse que os participantes cubriran os cuestionarios e que os asistentes aportaran as súas opinións no “libro de visitas”. Sería desexable ter repartidos os cuestionarios dende o principio nas mesas dos postos e dos talleres indicando ao comenzo da tarde que teñen que cubri-lo tódolos participantes, para non deixar cara ó final da tarde a entrega dos cuestionarios. Area Central, con o ano anterior, incrementou a súa colaboración, ofrecendo a tódolos menores que participaran nos postos unha pequena merenda, que foi moi agradecida polos mesmos e unha caixa de froita. Houbo unha queixa puntual por unha nai dos participantes, no sentido de que as merendas non eran aptas para celíacos. A este respecto indicar que non é posible facer ningún previsión, se non se coñecen as dificultades dos participantes e é imposible (dado que son donadas) facer unha previsión para todo o abano de casuística que se poida presentar. Agora ben, no que se lle entregaba aos menores existían elementos que poderían tomar todos.
- ✚ Ao final, posto por posto, procedeuse á recaudación. Cada un deles decidía a cantidade a aportar, a partir do mínimo marcado de 60%. Houbo postos que entregaron todo o recaudado. Indicar que houbo pais de máxima colaboración, indicando que se trata dunha actividade solidaria e que eles desexan educar aos seus fillos neste eido. Dende aquí, o noso agradecemento. Pola contra, tamén houbo un episodio puntual no que se discrepaba, pois consideraban que eran unha actividade mais lucrativa para os menores, polo que llo houbo que explicar de novo.
- ✚ Chegado o momento da despedida (moito mais alá do horario establecido previamente), diferentes membros das Comisión Organizativa (traballadoras sociais da UTS, orientadora do IES Antonio Fraguas e educadoras sociais de

Abeiro) procederon a colaborar co equipo de Area Central na recollida de lixo, para deixar a zona en perfectas condicións.

4. Avaliação do Suficiência

4.1.- Como se fixo a avaliación?

A avaliación foi *participativa* e *aberta*. Neste sentido, os diferentes participantes (tanto as rapazas e rapaces dos postos como os asistentes) puideron cumprimentar un pequeno *cuestionario*, de forma anónima. No mesmo abordáronse as seguintes cuestións:

1. Valoración da iniciativa.
2. Valoración do interese do proxecto solidario proposto.
3. Valoración das actividades de animación levadas a cabo ao longo da xornada.
4. Suxestións cara a realización doutras actividades comunitarias.

Abreuse tamén un “*libro de visitas*” (elaborado pola Coordinadora do Centro de Día Arela) para que as veciñas e veciños que o quixeran, fixeran constar a súa valoración sobre o proxecto.

4.2.- Avaliación cuantitativa:

Para a realización da avaliación cuantitativa da xornada formuláronse varios indicadores; vexamos o resultado de cada un deles:

Indicador nº 1: Número de postos finais no mercado: 52.

- ✚ Inicialmente estaban previstos 27 postos; cifra similar á do ano anterior. Pero no último momento houbo un importante incremento no que se refire a participación, tendo moito que ver a activa labor desempeñada polas orientadoras do CEIP Fontiñas e CEIP Monte dos Postes nesta edición. Así, dos 27 previstos, pasamos a 52, o que supón un incremento do 92,6 %!

Indicador nº 2: Número de participantes nos postos: 192.

- ✚ Similar ao que ocorreu no item anterior; había unha estimación inicial de 75 rapazas e rapaces, cifra acadada no anterior e atopámonos con que 192 menores participaron activamente na mesma.
- ✚ Utilizando como criterio establecido a diferenciación contemplada no artigo 37 da Lei 3/2011, do 30 de xuño, de apoio á familia e á adolescencia de Galicia, podemos suliñar que o 91,2 % dos participantes (175 menores) corresponden ao colectivo de “infancia”³ e o 8,8 % (17 menores), corresponden ao colectivo de “adolescencia”⁴.
- ✚ Suliñar que neste ano cambiou notablemente a distribución dos participantes, sendo maioritarios os do colectivo infantil, relacionado isto coa activa difusión realizada dende os Departamentos de Orientación do CEIP Fontiñas e do CEIP Monte dos Postes. Mantivéronse igualmente as entidades sociais da rede comunitaria de Fontiñas (Programa Abeiro, Centro de Día Arela e Cruz Vermella) e

³ *Infancia*: menores con idade igual ou inferior aos 12 anos.

⁴ *Adolescencia*: menores con idade superior aos 12 e inferior aos 18 anos.

houbo un descenso na participación de adolescentes, podendo estar relacionado co importante número de actividades que se concentraron nestas datas.

- ✚ En definitiva, incremento de postos e incremento, en consecuencia, de participantes, con mais do 156 % con respecto á anterior edición.

Indicador nº 3: Número de visitas aproximado: estímase un número aproximado de 3900 persoas.

- ✚ Na anterior edición, responsables de Area Central informaran da asistencia ao mercadiño de 1710 persoas, cifra moi superior á esperada. Este ano, relacionado xa coa subida nos participantes, a asistencia foi masiva, con mais de 3900 entradas de persoas que se dirixiron á zona onde estaba instalado e que puideron ver, colaborar ou participar nas actividades (información facilitada dende Área Central).

Indicador nº 4: Número de diferentes actividades de animación: 10 actividades inicialmente previstas, que foron as seguintes:

- Actividade inaugural, ás 17:30 horas: actuación musical do coro de alumnas e alumnos do IES Antonio Fraguas, dirixido polo profesor D. Carlos Encisa.
- Obradoiro Cruz Vermella:
  - Xogos de grupo dinamizados por voluntariado.
  - Obradoiro de maquillaxe.
- Programa de Prevención da UMAD:
  - Obradoiro de personalización de gorras.
  - Obradoiro libre de breakdance e exhibición.
  - Exhibición de graffiti sobre film.
- Asemblea de Cooperación pola Paz:
  - Photocall para que as persoas participantes se fotografíen xunto a mensaxe “Xente para cambiar o mundo”.
  - Obradoiro de chapas “Lévate a túa personalizada”.
  - A entidades recupera ao grupo de mozas e mozos que participaron no ano anterior no Proxecto “Barrios Abertos” para facer unha reportaxe do mercadiño solidario.
- Acto de clausura, ás 19,30 horas, con actuación de flamenco (baile, caixón e guitarra) a cargo de Isaías Salazar, Miguel Flores e Aarón Hernández.

Das actividades sinaladas anteriormente, houbo unha que non chegou a implementarse: xogos de grupo de Cruz vermella, dado que consideraron que xa existía un número importante das mesmas e que o espazo non era suficiente para poder levala a cabo, e o Photocall da Asemblea de Cooperación pola Paz, tamén por idénticos motivos. Polo tanto, implementáronse un total de 8 actividades.

✚ **Indicador nº 5: Número de profesionais e/ou voluntarios ao fronte das actividades de dinamización:**

26, que se desglosan do seguinte xeito:

- ✚ Ao fronte da actuación musical do coro de alumnas e alumnos do IES Antonio Fraguas: 1 persoa (docente do mencionado centro educativo).
- ✚ No obradoiro de Cruz Vermella: 8 voluntarios (8 de Cruz Vermella NEO⁵).
- ✚ No Obradoiro de *Breakdance* (actividade do Programa de Prevención da UMAD – Concello de Santiago de Compostela): 2 persoas.
- ✚ Na Exhibición de Breakdance (actividade do Programa municipal de Prevención): 6 persoas.
- ✚ No exhibición de graffiti (actividade do Programa municipal de Prevención): 1 persoa.
- ✚ No obradoiro de gorras personalizadas (actividade do Programa municipal de Prevención): 1 persoa.
- ✚ Nas actividades implementadas dende a Asemblea de Cooperación pola Paz:
  - ✚ Obradoiro de TV: 5.
  - ✚ Obradoiro de Chapas: 2.

✚ **Indicador nº 6: Número de participantes aproximado nos obradoiros: 134 persoas.**

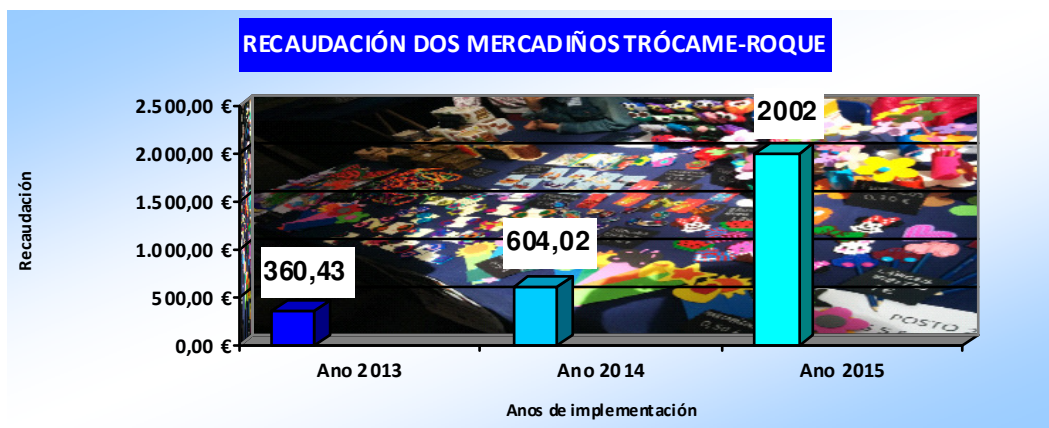
- ✚ No coro de alumnas e alumnos do IES Antonio Fraguas: 15 rapazas e rapaces.
- ✚ No obradoiro de maquillaxe, realizado por Cruz Vermella: 37 persoas.
- ✚ No Obradoiro de *Breakdance* (actividade do Programa de Prevención da UMAD – Concello de Santiago de Compostela): 15 persoas.
- ✚ No Obradoiro de Gorras personalizadas (actividade do Programa municipal de Prevención): 25 persoas.
- ✚ Nas actividades implementadas dende a Asemblea de Cooperación pola Paz:
  - ✚ Obradoiro de TV do IES Antonio Fraguas / Escolas sen racismo: 5.
  - ✚ Obradoiro de chapas: 37 persoas.

---

⁵ Con idades comprendidas entre os 15 e os 17 anos).

- ✦ **Indicador nº 7: Número de entidades da rede que participaron activamente no proxecto: 12 entidades**, o que supón o 75 % das que compoñen habitualmente as Xuntanzas de Barrio de Fontiñas. As entidades que participaron na Comisión Organizativa foron: Centro de Día Arela, Fundación Secretariado Xitano; IES Antonio Fraguas, Cruz Vermella, Programa de atención a familias “Abeiro”, UMAD, Asemblea de Cooperación pola Paz, UTS Fontiñas, Programa municipal socioeducativo, CEIP Fontiñas e CEIP Monte dos Postes. Por motivos de índole persoal, a educadora social do programa municipal socioeducativo non puido acudir o día do mercadiño, si ben estivo presente en todo o proceso (fase pre- e fase post-). O día do mercadiño contouse co reforzo de persoas voluntarias vinculadas dalgún xeito a cada entidade, da traballadora social do Centro de Saúde de Fontiñas e da técnico da Asociación APES (Prevención da Exclusión Social). Contouse coa asistencia da Concelleira de Servizos Sociais do Concello de Santiago de Compostela.
- ✦ **Indicador nº 8: Recadación e grado de consecución do proxecto solidario: 2.002 €, o que supuso un incremento do 221,4 % con respecto á edición anterior e que vai en consonancia cunha maior afluencia de público, maior número de participantes, maior dinamización, etc. A nivel cuantitativo a recadación destes anos foi:**
- ✦ **Ano 2013 (1ª edición): 360,43 €** (fin solidario: destinado a apoiar a unha familia en situación de exclusión social).
  - ✦ **Ano 2014 (2ª edición): 604,02 €** (destinado a apoiar a familias en situación de precariedade económica, para a adquisición de material en Ensino Infantil).
  - ✦ **Ano 2015 (3ª edición): 2.002 €** (destinado a apoiar a familias en situación de precariedade económica, para a adquisición de material en Ensino Infantil).

Fonte: UTS Fontiñas – Servizos Sociais Comunitarios do Concello de Santiago de Compostela, ano 2015.

Pero unha avaliación para ser **participativa debe ter en conta o punto de vista da cidadanía, tanto dos participantes como dos asistentes**. Realizouse un pequeno cuestionario de avaliación que contemplaba tres aspectos a avaliar (a iniciativa, o proxecto solidario e as actividades de avaliación) e un aberto a suxestións globais. Os items de valoración ían do 1 ao 5, onde o 1 é a valoración mais baixa (nada satisfeito co realizado) e o 5 a valoración mais alta (moi satisfeito co realizado). Recolléronse un total de **135 cuestionarios**, cumplimentados todos de xeito anónimo (é dicir, a unha mostra que representa o 70,3 % dos menores participantes). Centrémonos agora na avaliación propiamente dita:

- ✚ **Cuestión 1: Cómo valorarías a iniciativa?**. A media de valoración deste apartado reflicta un grao de satisfacción moi elevado, que se aproxima á puntuación máxima; **puntuación acadada 4,20** (sobre 5).
- ✚ **Cuestión 2: Qué grao de interese ten o proxecto solidario ao que vai destinado o proxecto?**: A media de valoración deste apartado segue reflicta un grao de satisfacción moi elevado, que se aproxima á puntuación máxima; **puntuación acadada 4,20** (sobre 5).
- ✚ **Cuestión 3: Cómo valorarías as actividades de animación levadas a cabo ao longo da xornada?**. A media de valoración deste apartado segue reflicta un grao de satisfacción moi elevado; **puntuación acadada 4,00** (sobre 5); aquí houbo un lixeiro descenso con respecto ao ano anterior (4,7); para vindeiras edicións debería ter en conta as distintas franxas de idade dos participantes para a elección das actividades.

4.3.- Avaliación cualitativa:

A valoración cualitativa do proxecto realizouse atendendo a distintos criterios:

- a).- **Utilizando o “libro de visitas”** (elaborado dende o Centro de Día Arela); nel, calquera persoa que acudira ao mercadiño, podía facer constar a súa apreciación subxectiva. Recolleuse un total de **28 comentarios** e aportacións. A tónica xeral é moi positiva. Ofrécese unha mostra das aportacións:

Os envío felicitacións a todas as rapazas e rapaces do barrio, polo seu esforzo e entusiasmo. Mucha aperta a todos e todas!

Morriñas parabéns pola iniciativa

Cuante gaste. Cuante participacin
Me encanta

Desde la Asociación APES de Curueo estamos encantados de colaborar y compartir ilusiones con todos los socios y vecinas del barrio de Fontinas.

Felicidades por este achegamento

Me encantou o esforzo, pero con una gran decorencia, una sesión de teatro y entusiasmo.

Gustame todo sobre todo SOLIDARIDAD

Encantame solo day

Gustame mucho a iniciativa, pero solida, por que a veces a veces

Me encanto el grupo de mi clase que se llama Full Taste.

Gustame mucho a grupo de FULL TASTE!

Me gusta mucho fue muy interesante.

Me gusta mucho

Me gusta mucho fue muy divertido

Me gusta muchísimo y fue muy muy divertido

Me gusta muchísimo vender y hablar con la gente

Me encanta trabajar mucho en equipo

Es muy divertido y he estado orgulloso de mi equipo

Me gusta mucho la experiencia que me da

Me gusta mucho... y las cosas son muy chulas y estoy muy orgulloso para vender

Me gusta mucho... y lo mejor es que se dedica al para... (AS-DECO) de papel higiénico

Me gusta mucho, además es muy divertido

b).- E nos **cuestionarios** cumprimentados polos diferentes participantes tamén se fixeron suxestións e valoracións do proxecto. Pola súa importancia, imos realizar unha clasificación das mesmas atendendo a dous items: melloras relativas á organización e suxestións para vindeiras edicións:

MELLORAS NA ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE	SUXESTIÓNS PARA VINDEIRAS EDICIÓNS
Melloras relativas ao espazo físico: maior amplitude, maior número de mesas ou que estas sexan mais grandes, contar cunha megafonía mellor, contar con escenario para actuacións, etc.	Maior número de mercados solidarios; non limitarse cun anual.
Maior duración do mercado solidario.	Obradoiros de elaboración de obxectos ou elementos que despois se poñan á venda no mercado solidario.
Cambio de data; algúns prefiren que se celebre en sábado.	Festa ao rematar a actividade (moi demandada).
Silencio nas actuacións. Mellorar a acústica; que se poidan escoitar as actuacións musicais.	Torneos deportivos, cunha festa de remate final.
	Concurso de baile.
	Compaxinar con conferencias (?) e exposicións (libros, pintura, etc.).

Unha avaliación participativa e democrática, que fomentaba e invitaba a cada un dos participantes e/ou asistentes a ofrecer o seu punto de vista sobre o proxecto e a poder suxerir variantes para vindeiras edicións.

Isto contribúe á nosa idea dunha comunidade aberta, flexible, que cree na diversidade como un potencial.

4.4.- A avaliación do grao de consecución de obxectivos:

Conxuguemos agora os resultados acadados cos obxectivos establecidos no proxecto:

- ✚ **Fomentar a participación e a dinamización social na zona.** Considérase amplamente acadado este obxectivo si temos presente que 192 menores estiveron ao fronte dos postos do mercadinho, que houbo ao redor de 3900 persoas que asistiron ao mesmo, que moitas mais pasaron pola zona, cunha participación en obradoiros de 134 rapazas e rapaces e coa asistencia de 75 profesionais pertencentes a entidades sociais, sanitaria e educativas que apoiaban firmemente a iniciativa.
- ✚ **Reforzar os “espazos de encontro” e a “vida comunitaria”, nos que estean presentes os valores da igualdade e da solidariedade social.** Obxectivo amplamente acadado. Area Central, o 8 de maio, foi un “punto de encontro comunitario”, onde se reflectía a diversidade social que caracteriza o barrio; onde a convivencia de distintas persoas con perfil moi variado foi positiva e enriquecedora; onde os principios de igualdade e de fomento da solidariedade estaban patentes nas veciñas e veciños.
- ✚ **Implicar e integrar a tódolos axentes sociais do barrio nunha mesma actividade.** Unha vez mais, as entidades socio-educativas do barrio souberon transmitir ao exterior o traballo en rede, que amplamente se consolidara en mais de quince anos de existencia. O 95 % das entidades formaron

parte da Comisión Organizativa, e asumiron o traballo directo cos rapaces e rapazas, e tamén coa poboación en xeral, fomentado a dinamización social. As restantes, acudiron a presenciar a actividade.

- ✚ **Activar procesos de solidariedade entre a veciñanza, facéndoos conscientes de necesidades do barrio.** Un dos fins do proxecto era solidario; supoñía traballar cos rapaces e rapazas sobre as necesidades sociais existentes na actualidade, que non están afastadas deles. Supoñía traballar con toda a poboación que todos e todas podemos contribuír, na medida das nosas posibilidades, a acadar un fin social concreto e que podemos axudar ao benestar social do veciñanza. Si se activaron procesos de solidariedade, pero tamén é certo que son necesarias vindeiras edicións para reforzar os mesmos.
- ✚ **Impulsar actividades nas que nenos, nenas, mozos e mozas sexan os protagonistas.** Só hai que ver a participación directa dos rapaces (192) no mercadiño, a ilusión que mantiveron durante a xornada, a capacidade de empatía cos demais, etc.; visualizar comentarios do “libro de visitas” é útil para chegar a comprobar o cumprimento deste obxectivo. O alcance nos medios de comunicación e a visualización das diferentes imaxes axudan a entender o éxito neste apartado.
- ✚ **Concienciar aos menores sobre a realidade social e comunitaria na que viven e “espertar” neles iniciativas de índole solidaria.** Sería repetir o xa analizado para veciñanza. Un traballo directo cos menores realizado dende o IES Antonio Fraguas e CEIP Fontiñas, así como dende as entidades sociais, Cruz Vermella, Programa Abeiro, Asemblea de Cooperación pola Paz e Centro de Día Arela. Un traballo que comezou, con bos froitos no ano 2013, e que tenta consolidarse no 2014.
- ✚ **Ofertar aos mais novos a posibilidade de que “sexan a voz” que transmita novas iniciativas comunitarias.** Unha voz que foi escoitada directamente en xuntanzas mantidas cun grupo deles pola orientadora do IES Antonio Fraguas; unha voz que foi deixada por escrito nos seus cuestionarios de avaliación; unha voz que foi recollida no “libro de visitas”; unha voz recollida tamén na reportaxe do taller de televisión de Agareso..., pero o mais importante, unha voz que se reflectiu na súa actitude e comportamento ao longo da xornada, na que só se pode dicir unha palabra: exemplar!.
- ✚ **Difundir a importancia de valorar a interculturalidade,** onde especialmente os mais novos traballaron de xeito transversal este valor a través das actividades ofertadas pola Centro municipal de Información á Muller ou no Photocall da Asemblea de Cooperación pola Paz (onde xa se incorporaron adolescentes e mesmamente, persoas adultas), con 55 participantes en cada un.
- ✚ **Promover a integración das persoas de orixe estranxeira nas actividade do barrio,** como veciños e veciñas que comparten o seu tempo de lecer e que se implican en actividades con fin solidario. Todas e todos temos algo que aportar!.

5
:

A

m
d
d
e
r
s
u
m
e
:
:

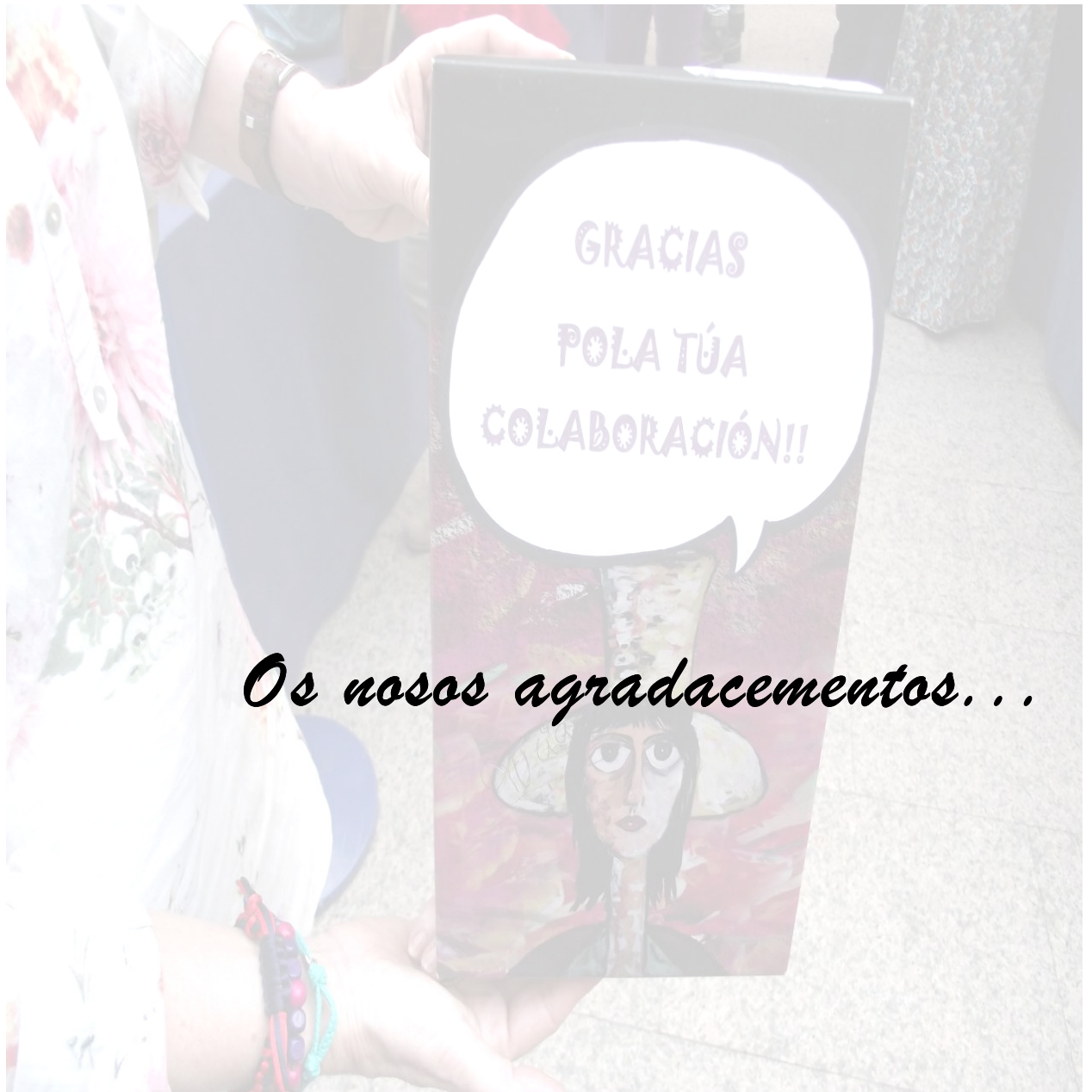

O MERCADIÑO EN CIFRAS....

- ✦ **Nº de postos no mercadiño = 52 (92,6 % de incremento con respecto á edición anterior).**
- ✦ **Nº de menores participantes nos postos do mercadiño = 192 (dos cales o 91,2 % correspondían ao sector da “infancia” -menos de 12 anos- e o 8,8 % á “adolescencia”, “mais de 12 anos”). Incremento de participantes con respecto á edición anterior: 156 %.**
- ✦ **Nº de actividades de animación ao redor do mercadiño = 8.**
- ✦ **Nº de profesionais e de voluntarios ao fronte das actividades de animación = 26.**
- ✦ **Nº de participantes nas actividades de animación = 134.**
- ✦ **Nº de visitas aproximadas ao mercadiño = 3900 aprox.**
- ✦ **Recaudación = 2002 € (360,43 € ano 2013). Incremento con respecto á edición anterior: 231,4 % %. Incremento con respecto á primeira edición: 455,4 %**
  - **Ano 2013 (1ª ed.): 360,43 €** (fin solidario: destinado a apoiar a unha familia en situación de exclusión social).
  - **Ano 2014 (2ª ed.): 604,02 €** (destinado a apoiar a familias en situación de precariedade económica, para a adquisición de material en Ensino Infantil).
  - **Ano 2015 (3ª ed.): 2.002 €** (destinado a apoiar a familias en situación de precariedade económica, para a adquisición de material en Ensino Infantil).

O ACADADO NO MERCADIÑO...

- ✦ **Importante participación, moito mais do esperado pola Comisión Organizadora.**
- ✦ **A convivencia, unha “atmósfera cálida”, a ausencia de conflitos, a diversidade social, a pluralidade.**
- ✦ **A duración do mercadiño foi superior, dado o “bo ambiente” que reinou durante a xornada.**
- ✦ **A petición das rapazas e rapaces a repetir a experiencia; as suxestións de mellora.**
- ✦ **A valoración positiva do vecindario sobre a iniciativa, o proxecto e as actividades de animación.**
- ✦ **O recoñecemento por parte dos asistentes á organización da actividade, froito do traballo en rede comunitario.**
- ✦ **O firme apoio do centro comercial Area Central no reforzo das actividades comunitarias.**

Os nosos agradacementos...

Dende aquí, as profesionais que suscribimos este documento desexamos facer constar os nosos **AGRADECEMENTOS:**

- *As rapazas e rapaces do CEIP Fontiñas, CEIP Monte dos Postes, IES Antonio Fraguas, Programa Abeiro, Centro de día Arela, Cruz Vermella e Asemblea de Cooperación pola Paz, polo voso esforzo, pola vosa implicación, pola enerxía, pola ilusión... Sen vós, isto non sería posible!. Á importante labor de concienciación, dinamización e organización levada a cabo polos profesionais das mencionadas entidades, que demostraron que “con ganas e ilusión, un proxecto pode materializarse”.*
- *As súas familias, pola colaboración nas actividades propostas, pola implicación amosada e por contribuir a que un proxecto se faga realidade.*
- *Aos diferentes profesionais do ámbito educativo, sanitario e social, que evidenciaron o seu apoio a unha iniciativa comunitaria coa súa presenza e participación.*
- *Á capacidade de traballo en rede amosada polos técnicos da UTS Fontiñas, Programa municipal de Prevención, programa municipal socioeducativo, IES Antonio Fraguas, CEIP Fontiñas, CEIP Monte dos Postes, Cruz Vermella, Fundación Secretariado Xitano, Programa de atención a familias “Abeiro”, Centro de Día “Arela”, Centro de Saúde de Fontiñas e Asemblea de Cooperación pola Paz. Compartimos traballo, compartimos enerxía, e tamén logros!.*
- *Ao compromiso coa experiencia comunitaria realizado pola nova Xerencia do Centro Comercial “Area Central”, amosando a súa implicación social co barrio no que se asenta.*
- *... e fundamentalmente ás veciñas e veciños de Fontiñas, que tentan a través da súa participación nos distintos proxectos, converter ao seu barrio nunha verdadeira comunidade.*
- *O agradecemento para todos aqueles que coa súa contribución fixeron que unha pequena “idea” se convertera nun importante “proxecto social”, onde a convivencia e a diversidade foron os piares básicos, ao tempo que se teceron lazos de solidariedade social. Grazas.*

E tamén...

- *A María José Corral López, Concelleira da Area de Servizos Sociais, por sumarse ás iniciativas xa consolidadas no barrio de Fontiñas. Pola ilusión amosada e polo empuxe ás iniciativas técnicas.*

